Lektorlaget

Lesekommisjonen Oslo, 31. august 2026

Hva må til for å skape studieforberedte lesere?

Takk for muligheten til å gi innspill til Lesekommisjonens arbeid. Vi viser ellers til muntlige innspill på møte 30. april.

Inkluder videregående opplæring
Kommisjonen er bedt om å gi råd om hva som gir god leseopplæring på ulike trinn i skolen. Vi ber kommisjonen inkludere videregående opplæring i sine vurderinger og råd. Utdanningsdirektoratet jobber nå med en gjennomgang av fag- og timefordelingen i videregående opplæring. Gjennomgangen skal være i tråd med føringer fra stortingsmeldingen om Fullføringsreformen, hvor et viktig mål er høyere nivå på studieforberedtheten til elevene som fullfører videregående opplæring med generell studiekompetanse. Vi ber derfor kommisjonen beskrive nærmere de leseferdighetene som må til for å være godt studieforberedt.

I de fleste klasserom i dag har vi en svært heterogen elevgruppe. Det gjelder i høyeste grad også for elever i videregående som går for generell studiekompetanse. Denne elevgruppa vil vi skal uteksamineres med leseferdigheter som gjør kravene i høyere utdanning håndterbare. De bør være gode lesere som er klare for å lese akademiske og vitenskapelige tekster.
Vi mener derfor kommisjonen må ta sikte på å både belyse og besvare vårt overordnede spørsmål: Hva må til for å skape studieforberedte lesere gjennom grunnskole og studieforberedende utdanning? Dette er vesentlig for at kommisjonens innsikter og råd kan tas med videre i utviklingsarbeidet i regi av Utdanningsdirektoratet.

Mangler en tydelig plan for lesing og en tydelig progresjon
Lektorlagets fagutvalg for norsk mener vi ikke i dag har en tydelig plan for lesing gjennom skoleløpet. Dette må lesekommisjonen ta hensyn til. I arbeidet med å styrke leseferdigheter og leseglede bør det være en plan for lesing gjennom de ulike skoleslagene. Uten progresjon i tekstmengde, kompleksitet og språk, får heller ikke elevene utviklet utholdenhet som lesere.

Mange har erfaring med «lesekvart» på barneskolen. Kan man videreutvikle dette videre på ungdomsskolene? Det bør tydeliggjøres hva vi kan kreve av leseferdighet og erfaring på de ulike trinnene i skolen. I dag opplever vi dessverre at elever kommer til videregående skole uten å ha lest en roman. 43 prosent av femtenåringene svarte i PISA-undersøkelsen at den lengste teksten de har måttet

KONTAKT
T: 24 15 50 00
E: post@norsklektorlag.no

BESØK
Kongengs gate 11
0153 Oslo

POST
Kongens gate 11
0153 Oslo

Org.nr. 879 495 512

lese på skolen var under ti sider.

Skal leselyst styrkes, må skolen legge til rette for ro, fordypning og tid til lesing – også i en hverdag preget av mange distraksjoner. Lesing krever konsentrasjon, og konsentrasjon læres gjennom øvelse. All lesing, men særlig langlesing, og lesing av faglige akademiske tekster, krever fokus og utholdenhet over tid. Digitale distraksjoner og en rask og skreddersydd algoritmestyrt medievirkelighet har trolig innvirkning på elevenes utgangspunkt.

Lovfest tilgang til trykte læremidler også for videregående opplæring
Regjeringen har en høring ute om å lovfeste krav om at trykte læremidler skal være tilgjengelige i grunnskolen. Lektorlaget mener videregående opplæring må inkluderes i lovforslaget. Skjermbrukutvalget viste til studier som viser at elever har dårligere leseforståelse etter å ha lest en tekst på skjerm sammenlignet med papir. I høringsnotatet skriver KD at «*skjermer er særlig dårlig egnet til å lese lengre, sammenhengende informasjonstekster*». Mange skoler, også videregående skoler, har i dag for få fysiske bøker, særlig oppdaterte lærebøker og skjønnlitteratur av kvalitet. Digitale ressurser kan være nyttige supplementer, men kan ikke erstatte arbeidet med lengre, konsentrerte tekster. Skjermbasert lesing stiller andre krav til konsentrasjon og forståelse enn lesing på papir, og dette må tas på alvor når en diskuterer leseutvikling. Våre faglærere ønsker å kunne velge læremidler og læringsressurser etter eget skjønn basert på læreplanens kompetansemål og den aktuelle elevgruppen. Vi ønsker en variasjon. For å kunne tilby denne, må lærerne i alle fag ha tilgang til gode læremidler, som bøker, og digitalt.

Vi trenger skolebibliotek med kompetente bibliotekarer
For å kunne gi barn og unge gode og tilpassede leseopplevelser, må (skole)bibliotekene ha et godt tilbud, og være bemannet av kompetente skolebibliotekarer. Skolen trenger drahjelp av bibliotekarer med oversikt over aktuell litteratur på ulike nivå. Lærerne trenger tilgang til et godt utvalg av bøker og klassesett som gir muligheten for ulike måter å lese på: alene for opplevelsen, sammen for felles opplevelser og referanser.

Kommunekommisjonen foreslo i NOU 2026:1 å fjerne øremerking av tilskudd til innkjøp av fysiske lærebøker og til skolebibliotek. Vi var spesielt kritiske til disse forslagene. I en verden der desinformasjon og falske nyheter tar stadig større del av unge menneskers oppmerksomhet er det bekymringsverdig å se at kommisjonen foreslår å kutte øremerking av midler til skolebibliotek og bøker, uten at en på annet vis sikrer at nasjonale og lokale skolemyndigheter sørger for gode rammevilkår for lesing i norske klasserom.

Norsk for språklige minoriteter må bli obligatorisk
Vi får også inn elever som har svært kort botid i Norge, som mangler de grunnleggende norskferdighetene til å kunne ha utbytte av å følge opplæring på norsk, eller som mangler grunnskolekunnskapene videregående opplæring skal bygge videre på. Lektorlaget mener faget norsk for språklige minoriteter må bli obligatorisk. Våre medlemmer fortviler over at tilbudet finnes, men at elevene som trenger det, velger det bort.

Lesing er et felles ansvar i skolen
Lesing er et felles ansvar i skolen. Selv om norskfaget har en særlig rolle, kan ikke ansvaret for leseopplæring plasseres der alene. Elever utvikler leseferdigheter først og fremst gjennom arbeid i fagene, med tekster som har faglig substans og tydelig formål. Lesing må oppleves som meningsfull, relevant og nødvendig – ikke som en isolert øvelse løsrevet fra resten av undervisningen.

En sentral forutsetning for å styrke både leseferdigheter og leselyst er derfor å sikre at elever møter faglærere med solid faglig og fagdidaktisk kompetanse, som også tilbys relevant etter – og videreutdanning i fagene sine. Norsk Lektorlag har vært tydelig i mange år på betydningen av lærerkompetanse, også når det gjelder leseopplæring. Lærere må ha kunnskap om tekst, sjanger, fagspesifikk lesing og progresjon i leseutvikling.

Lesing er en forutsetning for læring i alle fag, for deltakelse i demokratiet og for muligheten til å orientere seg i et stadig mer komplekst samfunn. Når vi i dag ser tegn til svekkede leseferdigheter og redusert leselyst blant barn og unge, er det et samfunnsproblem, ikke kun et problem for skolen.

Skal Norge lykkes med å styrke leseferdigheter og leselyst, må vi satse langsiktig og Kunnskapsdepartementet må ta ansvaret for å sikre solide rammer for alle elever. Overlates rammer til en svak kommuneøkonomi vil vi aldri lykkes. Det finnes ingen raske løsninger. For skolen vil det handle om å styrke lærerkompetansen, sikre gode rammer for undervisning, prioritere faglig arbeid med tekst og gi elever tilgang til litteratur av kvalitet. Lesing er en nøkkel til kunnskap, til fellesskap og til demokratisk deltakelse. Å ta lesing på alvor er å ta både elevene og samfunnets framtid på alvor.

Med vennlig hilsen

Helle Christin Nyhuus (sign.)
Leder
Lektorlaget

Wenche Bakkebråten Rasen
Fagsjef utdanning
Lektorlaget